

УДК 338.001.36

Ю. С. Росла, магістрант
В. В. Єфременко, к.н.держ.упр., доцент
кафедри економіки
orcid.org/0000-0003-4407-0767

Донбаська національна академія будівництва і архітектури, м. Краматорськ, Україна.
nik@donnaba.edu.ua

АНТИКРИЗОВІ ЗАХОДИ ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ ДОНБАСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

У роботі було оцінено роботу Донбаської національної академії будівництва і архітектури, проаналізовано діяльність ДонНАБА, фінансові результати. Розглянуто теоретичні основи господарської діяльності освітньої установи. Встановлено, що особливостями розвитку господарської діяльності системи закладів вищої освіти є те, що, діяльність закладів вищої освіти має ознаку інноваційної, оскільки здійснює впровадження новітніх технологій освітньої діяльності для підготовки фахівців. Визначено, що ДонНАБА перебуває у кризовому стані. Надано антикризові пропозиції.

Ключові слова: ДонНАБА, ЗВО, криза, антикризові заходи.

Ю. С. Росляя, магістрант
В. В. Єфременко, к.н.гос.упр., доцент
кафедри економіки
orcid.org/0000-0003-4407-0767

Донбасская национальная академия строительства и архитектуры, г. Краматорск, Украина.
nik@donnaba.edu.ua

АНТИКРИЗИСНЫЕ МЕРЫ ПО ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДОНБАССКОЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ СТРОИТЕЛЬСТВА И АРХИТЕКТУРЫ

В работе была оценена работа Донбасской национальной академии строительства и архитектуры, проанализирована деятельность ДонНАБА, финансовые результаты. Рассмотрены теоретические основы хозяйственной деятельности образовательного учреждения. Установлено, что особенностями развития хозяйственной деятельности системы заведений высшего образования является то, что деятельность заведений высшего образования имеет инновационный признак, поскольку осуществляет внедрение новейших технологий образовательной деятельности для подготовки специалистов. Определено, что ДонНАБА находится в кризисном состоянии. Представлены антикризисные мероприятия.

Ключевые слова: ДонНАБА, ВУЗ, кризис, антикризисные меры.

J. S. Rosla, MSc Student,
V. V. Yefremenko, PhD., Assoc. Professor
orcid.org/0000-0003-4407-0767

Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture, Kramatorsk, Ukraine.
nik@donnaba.edu.ua

ANTI-CRISIS MEASURES IN THE ACTIVITIES OF THE DONBAS NATIONAL ACADEMY OF CIVIL ENGINEERING AND ARCHITECTURE

The paper evaluated the work of Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture, analyzed DonNACEA's activities, financial performance. The theoretical bases of the economic activity of an educational institution were considered. It has been established that the peculiarities of the development of the economic activity of the system of higher educational institutions is that, the activity of higher education institutions bears innovative features because it implements the latest technologies of educational activities for training specialists. DonNACEA is defined to be in a state of crisis. Anti-crisis proposals have been submitted.

Key words: DonNACEA, HEI, crisis, anti-crisis measures.

Актуальність проведеного дослідження полягає в тому, що криза є чи не найскладнішою та найсуперечливішою фазою економічного циклу. Будь-яка криза, характеризується симптомами руйнівного характеру (скорочення виробництва, масові банкрутства, безробіття, зниження життєвого рівня, політична напруга), але водночас виконує «оздоровчі» функції. Циклічні коливання ділової активності є однією з умов економічного зростання, а сама криза – активною складовою творчого процесу.

Метою роботи є дослідження фінансово-економічних показників діяльності Донбаської національної академії будівництва і архітектури.

Наукову новизну складають розроблені антикризові рекомендації щодо подальшої діяльності ДонНАБА.

Практична цінність полягає у тому, що результати дослідження можуть бути враховані ДонНАБА для виходу з кризового стану.

Основна частина

Перш ніж вивчати роль та особливості кризових явищ різних типів, необхідно усвідомити, що вони мають певну типологію. З'ясувавши різноманітність кризових явищ на підприємстві, перейдемо до розгляду кризових ситуацій та криз різних типів.

Спочатку потрібно визначити такі категорії, як «нормальна ситуація», «нормальний стан підприємства», «кризова ситуація», «криза», а також ідентифікувати (виокремити) причини, фактори та механізми розвитку кризових явищ на підприємстві. Визначення «нормальної ситуації» на підприємстві є вихідним пунктом у виявленні симптомів кризи [4].

Саме на тлі характеристик нормальної ситуації будь-які відхилення від неї можна розглядати як появу особливої, надзвичайної чи нестандартної ситуації.

Будь-яку нормальну ситуацію можна розглядати як рівновагу шансів і загроз (що об'єктивно існують у середовищі та суб'єктивно оцінені керівниками підприємства), які до певного моменту перебувають у прихованій (латентній) формі.

Найхарактернішою і загальноновизнаною особливістю сучасності на рубежі тисячоліть слід визнати кризу освіти, який придбав загальносвітові масштаби і пов'язаний зі зміною його соціальної ролі.

Ф. Кумбс виділяє чотири специфічні причини виникнення кризового стану системи освіти, а саме нездатність існуючих шкіл і університетів задовольнити в необхідних масштабах різко збільшену потребу народних мас в освіті, гостру нестачу коштів, інертність суспільства, обтяжувати усталеними традиціями, релігійними звичаями, міркуваннями престижу і матеріальними стимулами, заважає раціональне використання освіти і освічених кадрів в інтересах національного розвитку [5].

Як зазначає в своєму звіті за 2018 рік ректор ДонНАБА Кравець В.А. [2], ДонНАБА зіткнулась з такими основними проблемами, які ввели її в кризовий стан:

1. Втрата електоральної бази. Основна маса абітурієнтів ДонНАБА в Макіївці поступала з Донецько-Макіївської агломерації, де проживало близько 1,7 млн. осіб. Абітурієнти з Півдня Донецької області поступали до Маріуполя у Приазовський державний технічний університет (ПДТУ), де є будівельний факультет, а з Півночі Донецької та Луганської областей – у Харківський національний університет будівництва та архітектури (ХНУБА).

Після переміщення до Краматорська практично повністю втрачено електоральну базу. Абітурієнти Півдня, як і раніше, поступають до ПДТУ, а на Півночі ми конкуруємо із ХНУБА.

При цьому населення Півночі Донбасу становить близько 0,7 млн. осіб, що значно менше за Донецько-Макіївську агломерацію.

Підвищення кількості абітурієнтів, що згодом формують студентську категорію, прямо пропорційно залежить від маркетингових заходів, що використовує ЗВО.

Так, збільшення частки цільової аудиторії є прерогативою маркетингової політики установи, що використовує маркетинговий потенціал як ключовий фактор обґрунтування управлінських рішень щодо досягнення стратегічних цілей.

2. Демографічна ситуація. Кількість випускників шкіл в 2016, 2017 і 2018 році знижувалася. При цьому в Донецькій та Луганській областях спостерігається значне зменшення кількості населення, більшими темпами ніж в Україні в середньому.

3. Академія не мала власного гуртожитку. Відсутність житла не давала можливості приймати на навчання абітурієнтів за межами близьких міст. Наприкінці 2017 року МОНУ передало академії на баланс гуртожиток будівельного професійного училища. Академія залучила кошти Чеського Агентства Розвитку і 1 листопада 2018 року почали капітальний ремонт гуртожитку. До 1 вересня 2019 року академія ввела в експлуатацію 2/3 гуртожитку (близько 250 ліжко-місць), що частково вирішило проблему.

4. Імідж Краматорська. Зіткнулися з ситуацією, коли випускники шкіл бажають уїхати з Краматорська. У міста Краматорська затвердилася репутація провінційного містечка, де немає перспектив, а рівень вищої освіти нижче, ніж у крупних центрах.

При цьому ДонНАБА готує будівельні кадри, в яких є гостра потреба. Академія вже принесла у Краматорськ понад 11 млн. грн. прямих іноземних інвестицій, створили понад 120 робочих місць, навчається близько 600 студентів, виконується для міста та області господарчих робіт близько 1,0 млн. грн. на рік.

Таким чином, ДонНАБА працює над зміною іміджу міста, але ми не маємо підтримки з боку обласної та міської адміністрації.

Не зважаючи на це, ДонНАБА досягла прогресу в виконанні держзамовлення у порівнянні з 2015-2017 роками.

У сучасних закладах вищої освіти одним з найбільш ефективних інструментів впливу на результат є управління маркетинговою діяльністю, яка відзначається зростаючою конкуренцією, необхідним стає вдосконалення діяльності в цілому, а зокрема його маркетингової складової, що надасть можливості збільшити свої конкурентні переваги.

Загострення конкурентного середовища обумовлює необхідність пошуку нових підходів до забезпечення конкурентоспроможного розвитку сучасного підприємства [1].

Конкурентною перевагою ДонНАБА є:

- є провідним закладом вищої освіти будівельного профілю у Східній Україні;
- дипломи ДонНАБА одержали визнання не тільки в Україні, а й далеко за її межами;
- єдиний навчальний заклад на території України, який є асоційованим членом ESDEP і готує кваліфікованих фахівців в галузі будівництва та архітектури;
- підтримка освітнього центру «Донбас - Україна»;
- особливий підхід до студентів.

Слід зазначити, що у Краматорську не існує будівельно-архітектурних ЗВО, крім ДонНАБА, а всього по місту нараховується чотири ЗВО:

- Донбаська національна академія будівництва і архітектури (ДонНАБА);
- Донбаська державна машинобудівна академія (ДДМА);

– Донбаський інститут техніки та менеджменту Міжнародного науково-технічного університету ім. академіка Юрія Бугая (ДІТМ МНТУ);

– Донецький інститут Приватного акціонерного товариства. «Міжрегіональна академія управління персоналом».

Для отримання повної картини побудуємо SWOT-аналіз Донбаської національної академії будівництва і архітектури (табл. 1).

Таблиця 1.

SWOT - аналіз діяльності Донбаської національної академії будівництва і архітектури

Сильні сторони	Слабкі сторони
1) партнерство з іноземними ЗВО; 2) підготовка фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів: «молодший спеціаліст», «бакалавр», «магістр»; 3) наявність спеціальностей, що відповідають попиту на ринку праці; 4) можливість захистити диплом за кордоном та отримати диплом міжнародного зразка; 5) високий рівень кваліфікації викладачів; 6) активне покращення і інновація академії; 7) підтримка студентського самоврядування; 8) помірні ціни за навчання; 9) немає корупції (отже студенти випускаються дійсно кваліфікованими фахівцями).	1) невелика кількість державних місць; 2) власна бібліотека знаходиться в сусідньому місці; 3) маленький аудиторний фонд; 4) мале забезпечення місцями практики; 5) дуже маленька їдальня; 6) відсутність спортивного та актового залу.
Можливості	Загрози
1) розвиток інноваційних технологій викладання; 2) розвиток та створення міжнародних програм навчання та обміну; 3) наявність спеціалізованих лабораторій, майстерень; 4) створення нових спеціальностей.	1) нормативно-правове законодавство (закон про професійну освіту, закон про вищу освіту); 2) недостатній набір студентів в зв'язку з демографічною ситуацією; 3) можлива зміна ситуації на ринку праці.

Результати дослідження дозволяють зробити наступні висновки.

Для усунення кризового стану академії було запропоновано наступне:

1. Відкриття курсів з подальшим отриманням сертифікатів, які є затребуваними як по місту, так і в межах області, країни.

2. Відкриття військової кафедри. Велика кількість студентів обирають ЗВО з наявністю військової кафедри. Отримання звання молодшого лейтенанта запасу. Також закінчення воєнної кафедри розглядають як обов'язковий ступінь на шляху до посади у військових і силових структурах.

3. Необхідно підвищити професійну орієнтацію школярів для підвищення інформованості як самих абітурієнтів, так і їх батьків про особливості обраної спеціальності, її актуальності та кадрової потреби на ринку, особливостей навчання в ДонНАБА.

4. В ході вступної кампанії необхідно використовувати можливість по формуванню первинної професійної орієнтації абітурієнтів, а саме організацію дозвілля абітурієнтів спільно зі студентами в період між подачею документів і зарахуванням.

5. Дотримання дрес-коду в академії. Через офіційний стиль одягу проявляється повага до інших людей. У деяких спеціалізованих університетах вводиться своя уніформа, яку повинні носити всі учні в даному закладі. Це робиться для виділення учнів з основної маси людей. За таким уніформу можна легко визначити, де вчитися той чи інший студент. При цьому у суспільства на підсвідомому рівні формується повага до таких учнів. Та й сам студент з гордістю носить подібну форму і намагається стежити за нею, що привчає до акуратності.

Взагалі ДонНАБА працює над зміною іміджу міста, але ми не маємо підтримки з боку обласної та міської адміністрації. На сьогоднішній час основним джерелом фінансування академії є гранти.

Основна стратегічна мета – забезпечення сталого розвитку ДонНАБА.

Втілення в життя Стратегії сталого розвитку дозволить створити заклад вищої освіти Європейського рівня для підготовки високо кваліфікованих фахівців адаптованих для постійного професійного зростання.

Література

1. Каламбет С. В. Фінансовий стан державного вищого навчального закладу / Економіка та управління, 2015. - 86-88 с.
2. Офіційний сайт Донбаської національної академії будівництва і архітектури. Звіт ректора за 2018 рік. URL: <https://donnaba.edu.ua/docs/zvity/zvit-rectora-2018.pdf>.
3. Гаврилко Т. Управління діяльністю підприємства в умовах кризи / Т. Гаврилко, Д. Лабунський. – Київ, 2012. – 450 с.
4. Антикризове управління підприємством URL: https://http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/25117/3/Borzenko_Antykryzove_upravlinnia_2016.PDF
5. Кумбс Ф. Кризис освіти у сучасному світі / Ф. Кумбс. – М.: Прогрес, 1970 – 260 с.